

MAGYAR KURIR

A Z

MDCCCXIX - dik

ESZTENDŐRE.

A' FELSÉGES CSÁSZÁR ÉS APOSTOLI KIRÁLY
KEGYELMES ENGEDELMÉVEL.

I. Fél Esztendő.

B É T S B E N,

Nyomtattatott Nemes Haykul Antal betűivel.

ERDÉLYI
MUZEUM
KÖNYVTÁRA

H. 110

MAGYAR KURIR

Bétsből, Kedden, Januarius' 5-dikén 1819.

Spanyol Ország.

Dec. 10-dikén ily megjegyzés jött-ki a' Londoni Ministerialis újságban, a' Kurirban: —“

„Ma reggel azt beszélték itt, hogy Spanyolországból fontos tudósítások érkeztek volna, mellyek azon ország' belső állapotját illetik. Mi-ki nem tudtuk tanulni, honnét vette ezen hír a' maga eredetét: tehát affelől sem tehetünk ítéletet, hogy mitsóia hitelt érdemel. Annyit mindazonáltal jelenthetünk, hogy mi nagyon *interessans* tudósításokat várunk Spanyolországból. — (Azolta, hogy a' Kurirnak ezen megjegyzését olvastuk, különösen figyelmestünk, hogy mi fog rea következni: de mi a' kezűnkben forgó újságlevelekben még eddig semmi efféle tudósítást nem olvastunk, a' mi ezen fontos megjegyzést, vagy megczáfolta, vagy még jobban megfontosította volna. Tehát még tovább is várakoznunk kell). — A' *Morning Chronicle*, mint látszik, a' *Kurir*nál még fontosabb tudósításokat vett *Madridből*, mért ezek szerint már, ha mind igazak volnának, a' revolúzió kiűtött volna, 's a' Király az *Escoriali* Klastromba vette volna futasát. — Az *Austriai* Beobachter három 's-a'-többit vetvén ezen szavak után, azt mondja, hogy azon tudósításokban, mellyek Dec. 8-dikén indultak *Madridből* egyenesen Béts felé, még semmit se emlékeztek ezen fontos történetekről.

Régibb tudósítások szerint az a' Generális *Odonel*, a' ki *Kadixban* az el-

pártolt Amerika ellen készülő expeditiót organizálja, az Andaluziai Kormányozóval összeveszett vala, annyira, hogy a' Hadi Minister szükségesnek lenni találta a' Király eléjébe terjeszteni az ő egyenlennkedéseknek tárgyát. Beszélik, hogy a' Kormányozó tudtára adta *Odonel*nek, hogy tsak addig parantsoljon, meddig a' neki adatott hatalom kiterjed.

Ugy hallik, hogy Havannában is bekételemkedés kezdett uralkodni valami új adófizetés miatt, mellyet a' R. Kormányozó a' népre vetett.

Valami rabokat, kik gályafogságra voltak ítéltetve, 20 gyalog és 16 lovas katonák, *Kadixból* valahova kísérvén, hogy hajóra ültessék 's *Ceuta* várába által küldjék, 50 lovas útonállók megtámodták, 's hatalmas verekedés utánja' rabok közül néhányat megszabadítottak. — Némelyek' gyanakodása szerint a' Min a' pártos társai között is ezen rabok között lehettek azok, kiket a' *Mexikói* Király elfogván Spanyolországba haza küldött, 's a' kik egy időtől fogva *Kadixban* fogva tartottak, de nem régen arra ítéltették, hogy fogságra *Ceuta*ba küldettessenek.

Már annyira mentek vala *Mánchezban* és *Andalusiában* az útonálló haramia csoportok, hogy fegyveres kísérok nélkül lehetetlen volt útozni, egy-egy Kurirt 50 katonának is kellett kísérni. *Ceuta* városára egy ily haramia-csoport rea rohanván, cröszakos adót tsikorot-fel, 's azzal elébb állott onnét.

A' napokban oly' finantziai rendelés jött-lé azokra nézve, a' kik Spanyolországba bemennek vagy onnét kijőnek, hogy a' passusoktól 40 Realokat (valami 5 forintokat) tartozzanak fizetni.

Nagy Britannia.

Londonban Dec. 14-dikén három embert akasztottak-fel hamis bankoczedulának tsinálásáért, a' melly dolog miatt nagyon bosszankodott a' nép, azért, hogy a' per' folyamatjának némelly környülállásai azt láttattak mutatni, hogy ugyan azon emberek vették őket ezen büns tsekedetre, a' kik azután elárulták, hogy a' törvény által meghatározott jutalmat elnyerhessék. Az excutzio alatt így kiáltozott a' nép: gyilkosság! gyilkosság! már e' rút dolog! de erőszakos próbát, melly az excutzionak meggátolására czélzott volna, még se' tett senki.

A' Királyné a' maga drága köveit, mellyek egy millió font Sterlingekre becsültetnek, a' leányainak hagyta. Kész pénz tsak 4000 font Sterlinget hagyott. A' köntöseit, mellyek Európában legdrágábbnak lenni mondatnak, különösen a' hajadonnyainak testálta.

Melly nagy divatjában légyen Angliában a' hamis bankó czédula tsinálás, megítélhetni abból, hogy 1814-ben 10,452; — 1815-ben 14,085; — 1816-ban 21,680; — 1817-ben 18,421 darab hamis bankó czédulára találtak, mellyek mind a' Londoni bankóból valók voltak.

Londonban ismét öldös viaskodás esett. Randal és Turner nevű bajvivók viaskodtak. Legalább 20 ezren voltak a' nézők. A' mejj-, oldaltsont-, és ábrázat-öldözés 's dőfülés két órát 's 22 minutát tartott. Randal volt a' győzedelmes, 's a' kik reá fogadtak, nyertesek voltak. Oly nagy és sok fogadások voltak, hogy egyszerre sokak meggazdagodtak.

Szerelmes történet is fordult elő mostanság Londonban, de nagyon szomorú. *Peregaux* nevű ifjú Helvétus, Spanyolországban *Gajman* nevű Londoni születésű Kapitánnyal azon egy Regimentnél szolgálván 's megarátkozván, velle eljött Londonba, ott a' Kapitány szép testvérével *Henrikával* megesmerkedett, belé szeretett, 's el akarta venni, hanem a' leány tudtára adta, hogy az ő szüleji bajosan fognak az ő öszszeházosodássalban megegyyezni: noha a' mi őtet magát (a' leányt) illetné, ő attól nem volna idegen. A' legény azonközben már a' szerellem' fija lévén, abba a' gyanuba esik, hogy talán a' leány már az előtt, hogy őtet esmerete volna, másba szeretett belé 's azt, érette nem akarja férc tenni. Egyszer kilépik a' leány a' szobából, 's mikor vissza érkezik, a' szegény szerelmes a' vérebe az ajtó előtt fetrengve találja.

Azon ítélőszék előtt, melly azt szokta megítélni, hogy mikor valamely nemzetbeli hajó valamely más nemzetbeli hajót elfog, valyon igasságos ragadomány lehet-e az elfogott hajó, most egy nevezetes kérdés fordult elő. Egy Anglus hajó, *Herkules* nevű Buenos-Ayresi hajót elfog, 's Angliába vezeti. A' Spanyol Király' Követjének a' dolog tudtára esvén, ez azt mondja: hogy adjátok-lé a' hajónkat, mert Buenos-Ayres a' miénk. Az elfogott hajónak *Brown* nevű Kapitánya ellenben azt mondja, hogy Buenos-Ayres hadakozást folytat Spanyolország ellen, miképpen tarthatná tehát ő Spanyolország, tulajdonának. Ő a' maga ura. — Az Al-törvény szék már tsakugyan a' Spanyol Követ' kívánsága szerént való ítéletet mondott-lé. Megváltik, hogy a' felsőbb törvényszék miképpen fog ítélni.

Nem-Európai Státusok.

Valamint némely észrevételekből, mellyekről más izben szollottunk, azt

hozzák - ki a' mai tudósok, hogy Améri-
kának *Columbus* által lett feltalálása előtt,
ott, de nagyon régen, Európai nemzetek
laktak volna: úgy azt is kétségbe kezdik
hozni, hogy Afrikának Déli tsutsánál ak-
kor találtak volna az Európaiak legelőbb
útat napkeleti India felé, mikor eadig a'
közönséges vélekedés tartotta. A' Jo-re-
ménség' fokán lévő várostól, *Captól*,
északfelé valami tíz mérföldnyire a' par-
ton áskálván az emberek egy oly darab epü-
leti fára találtak a' földben, melly által
figyelmetessé tétetvén az' ásást tovább is
folytatták, 's nem soká egy egész hajót
találtak a' földben néhány lépésnyi mély-
ségre. A' fa, melyből épült ezen hajó,
még oly ép, hogy hozzá vetve Czedrus-
fának tartatik lenni. — Honnét vette ma-
gát ott ez a' hajó ha a' Phönixiaiakról
fel nem tesszük, hogy Afrikának ezen
tsutsa mellett le 's fel nem eveztek? Ők
készíthettek legkönnyebben hajókat a' Li-
banus' Czedrusfájiból. — Ezen felfede-
zésről kétségkívül nem soká bővebben
fognak írni az Anglusok.

Északi Amérikanban *Bostonban* oly
ház égett-el a' múlt Nov. 4-dikén, mely-
ről azt tartják, hogy ezen szabad Státu-
soliban a' legnagyobb épület lett volna.
Négy száz Aktzionáriusok bírták. Mint
vendégfogadót és kávéházat úgy használták.
Az épület' hossza 152 lábnyom;
hét emeletre (contignatoria) van építve;
500 szoba teláztatik benne.

A' Bostoni újságlevelek szerint Nov.
13-dikán oly ponton állottak Teksás tar-
tományában a' dolgok, hogy a' Champ
d' Asylei Frantziáknak, az' ő elkergette-
tésekre oda rendeltetett Spanyolok által
lejendő megtámogatását, minden órán
várták. — A' *Londoni Kurir*, ki nem
régén azt írta vala, hogy az a' Spanyol
sereg, melly ezen Frantzia plántanépek
kiirtására oda rendeltetett, most azt írja,
hogy nem két száz, hanem legalább
is ezer emberből áll, a' Frantziák

pédig, tsak négy százból. — Ezen vi-
gasztaló megjegyzést azért teszi most
a' Kurir, hogy némelly Amériikai újság-
levelek azt irták vala az' ő előbbeni tu-
dósítására, hogy ők nem gondolják, hogy
a' Champ-d'-Asylei Frantziákat, kilinc
száma naponként nevekedik, 's a' kilinc
se' fegyvei' sem eleség' dolgában nin-
tsem semmi fogyatkozásolt, a' *Trinidad'*
partjáról egykönnyen elkergettessék,
annyival is inkább, hogy azok a' tengeri
prédálók, kiknek *Galveston* a' fészkek,
minden féle szükséges portékát 's pénzt
is szolgáltatnak nekik, megmondolván
azt, hogy *Champ-d'-Asyle* hasznos pi-
atz nekik a' végre, hogy ragadományai-
kat ott eladhassák, vagy talám el is dug-
hassák, addig, míg eladhatják. Gondol-
hatni, hogy melly nagy vásárokat tartan-
nak itt olykorolykor a' *Louisianai* Fran-
tzia származású lakosok, 's még a' nyug-
hatatlankodó Spanyolok is.

De nem tsak ezen elvetemedett ten-
geri prédálók iparkodnak ezen Frantzia
plánta népnek gyámolgatásán 's lábraka-
patásán. Említettük más ízben, hogy az'
ő Párisban lakó barátjaik gyűjteményt nyí-
tottak az Európai bankos' és pénzváltó
házaknál, melly már szemekbe is tűnt
az *Ultráknak*, a' kik ezért a' magok
újságleveleikben már közönséges doho-
gásra is fokadtak. A' *Journal des debats*,
melly a' lármásabb *Ultra-íráso*k közé
számláltatik, említvén, hogy a' Miner-
vában (melly meg egy *liberalis* újság)
egyszer minden héten egész levelek azok-
nak neveikkel eltelve szoktak kiadattatni,
a' kik ezen *Teksási* Frantziák' számára
summákat ajánlottak vagy tették-le a'
Minerva' kassájába, végre oly megjegyzésen
végzi szavait: — „Hogy bezzeg a' revol-
utziós időkben nem ilyen volt a' szegény
Royalista Emigránsoknak állapotja, a' kik
akár hova iparkodtak elvonni nyavalyás
fejeket, ha mindjárt Amérikába bujdo-
lottak is, mindenütt üldözttettek: most

ellenben a' népgondolkodású Emigránsoknak 's számkivettetteknek még Párisban is ily szembetűnőleg pártjokat fogják." — Utoljára (a' mi már valósággal dicséretet érdemel a' nevezett *Journalban*) le-száll annak írója a' mostani Király' Országlásának magasztalására, elképpen szólván: — „De mi nem azért hozzuk elő ezen dolgokat, mint ha valamely Frantzia embernek, akár mi gondolkozásu legyen, rosszat kívánnánk; inkább szánakozással kíséjük őket mindenütt, akár hova visse őket a' balszerentse; szeretjük őket mindenütt, mert rokonaink: de ne felejtjük-el áldani Országlásunkat 's Státusunkat, melyeknek védelmezése alatt most a' szerentsétlenségnek ily nyilvánosságosan pártját fogni, sőt azzal még dicsőkednünk is, szabad, hogy annak enyhítésében részesültünk.

Most már értelmesebben megírva találjuk az Amerikai közönséges levelekben, hogy melyek legyenek az Egyesült Státusoknak napnyugoti határaikon azok a' részek vagy vidékek, melyeket oly reménség táplál, hogy a' Congressusnak most (talám Dec. 16-dikán) elkezdődött üléseiben, be fognának a' Státusok' szövetségébe, mint tulajdon 's magános Constitúcióval bíró Státusok' sorába vétettetni. Így irnak ezen tárgyról az odavaló újságlevelek: —“

„Illinois nevű tartomány fogja a' szabad Státusok' szövetségében a' 21-dik Státust tenni. Ez, földjének kiterjedésére nézve a' második, de természébi gazdagságaira nézve az első fog lenni. A' 22-dik Státust formálják a' *Missouri* vidékek; és, ha igassággal viseltetik éránta a' Congressus, ez is első nagyságú tartomány fog a' nemzeti czimerezen kapni. A' *Alabama* vidéket, Nyugoti Floridának északra fekvő szomszédjait, hasonlóképpen az a' reménség táplálja, hogy most megnyerik, hogy mint a' különös

Státus, beállhassanak a' szövetségbe, mint hogy a' lakosok' száma a' 60 ezeret már feljúl haladja. Azon 15 Státusoknak száma eszzerént, melyekből 1783-ban állott ezen Respublika, már most 25-ra nevedett, 's nem lehet kételkedni, hogy ezen télen még több vidékekkel is nevedni fog, melyek közé fognak tartozni 1) ször, az úgy nevezett *Veres-víz* melletti fekvő tartomány, a' *Mexikói* tenger öböl partján; 2) ször, az úgynevezett *Észak-nyugot-közi-tartomány*, melyen azok a' *Mississippi* eredete körül fekvő vidékek értetnek, melyek északra a' Felső-tó, keletre a' Michigan-tó által határozottatnak. — (Itt tehát sehol semmi szó nints arról, hogy mint némely újságok említették vala, *Teksás'* tartományát is, mint egy új Státust, magához akarná ezen téli Congressus ülései alatt csatolni az Északi Amerikai Respublika).

A' legújabb tudósítás, mely *Washingtonból* November' 11-dikén indult, ez: —“

„Már meg kezdettek érkezni a' Szövetségi Státusok' követői a' Congressusra. Nem soká egészen ki fog a' közönség' várokozása a' Floridai 's a' Déli Amerikai, nevezetesen a' Buenos-Ayresi környulálásokra nézve elégittetni, melyek a' lefolyt esztendőben tsaknem egészen magokra vonták a' szabad népek ügyét szívellő Olvasók' figyelmetességét. A' Congressus' tagjai, mikor a' Buenos-Ayresi Respublika' megismeretetését illető kérdés elő fordul, kétségen kívül ezen kérdéseket fogják vizsgálás alá venni: Mitoda eszközökkel bír Buenos-Ayres a' maga szabadságának és függetlenségének védelmezésére, megtartására? Mi némű lélek, mi némű hajlandóság lelkesíti ezen Országnak lakosait? Mi némű befolyása van hozzájok a' Papságnak? Hát az a' *Pürrion*, az ő mostani Direktorjok, valyon nem barátja-e ő a' Despotismusnak, valyon nem titkos előse-

gellője - é a' Király' ügyének? Mitsoda
 öszszekötötődés áll-fenn *Buenos-Ayres*,
 és *Chili* között? Hova 's mire czéloz
 Ártigás? Valyon *Chili* megtámodhatja - é
Perut a' nélkül, hogy a' maga tulajdon
 szabadságát 's függetlenségét felthesse?
 Ezeknek a' kérdéseknek mind elő kell a'
 mostani Congressuson fordulni, 's éret-
 ten meg kell vizgáltatni, ha Északi Amé-
 rika magát Déli Amérikával (hogy a' mag-
 neselők' szollását használjuk) *politikai*
rapportba akarja tenni."

A' *Curasszaói* levelek szerint a'
 Venecuclai Insurgens és Spanyol hajós
 seregek között, a' La-Guayrai kikötőhely
 őblehen öszszetsapás történt, 's a' Spa-
 nyolok megverettettek, hanem abban,
 hogy a' kikötőhelytől a' Spanyol hajókat
 egészszen elzárhassa, nem boldogulha-
 tott Admirális *Beton*. — Arról a' Spa-
 nyol hajós seregről, a' melly 2000 em-
 hereket vitt Kadüksből Amérika felé, az-
 ólta, hogy a' Trinidad-hajó cipártott tőlle,
 semmi újabb hír nem érkezett Buenos-
 Ayresbe.

Beszéllik, hogy a' Spanyol Insur-
 gens Generális *Renovales*, és *Mac-*
Gregor, nem régen, midőn mind ket-
 ten Angliában tartózkodtak 's katonákat
 verbuáltak ott, egygyütt megegygyeztek,
 hogy azon sereggel, mellyet Santa-Cata-
 lina szigetén gyűjtenek és organizálnak,
 Uj - Grenadába kiszállván, ott különös
 Respublikát állittsanak-fel, a' melynek
 semmi köze és függése ne legyen Vené-
 cuclához.

A' Euenos-Ayresi *Léda* nevű prédá-
 ló hajó, melly régen Ney-Yorki kereske-
 dő hajó volt, nem régen egy Spanyol
 hajót elfogván, 35 ezer Dollárt talált raj-
 ta. A' pénzt 's a' mi kereskedő portéka
 a' hajón volt, elvévén, az embereket a'
 Havannai partokra kitétte, a' hajójokat
 pedig a' tengerbe süllyesztette.

A' Debretzeni Kalandáriomról —

Beszéllvén a' M. Kurír, a' maga' 48-
 adik Darabjában, előadja annak puszta
 (negativa) betsit az által, hogy abból
 holmi-bolondságok, a' mik még a' többi
 Kalandáriomot motskolják, kimaradtak.
 — Az időjárást jövendőlni akaró dirib-
 darab ostoba beszédel' díjjára lehet még
 abból juttatni idővel, egy nevettséges
 oszlopotskát, melyben egymás - hátán,
 holmi Bakok', 's az ezeket lövöldöző
 letérdelt Nyilasok, idébbodább Rá-
 kok, Pontyok, seres Kantsóok
 's több halgatagságok, glédába állottak.

Vagyonos (positiva) betsi pedig, ezen,
 ekkorig még legokosabb Magyar Kalandá-
 riomnak, sok van; mellyeket az azt
 megvi'sgáló egyszerre által fog látni.
 Betsesíti azt, a' többek közt, — a' jobb
 Magyarság; a' hibátlanabb Kiadás; a'
 hónapok alá nyomtatott nagyobb Vá-
 sárok, 's az ottani egyéb jó rend; az
 alkalmasint megválogatott Toldalékok;
 a' könyv' Formája, 'sat. — Hát ha még
 a' következő 1820 - adik esztendeibe, a'
 toldalékok közé, 9 kis tzikelybe, az
 1819 - edik esztendő' 9' első hónapjában
 esendő, hazabeli nagyobb történeteket,
 főképpen az idő' való di járására - néz-
 ve, mint Krónikát, beiktatnák? — 's ezt
 osztán, az 18-21 - edikre szóllóban már,
 nem 9, hanem 12 hónapjával, úgymint,
 Okt. 1 - ső napjától, 1819, ugyanazon na-
 pig, 1820, folytatnák? — úgy lehetne
 tőlle időjártával a' Mezeigazdának, vala-
 mi időjársbeli egybeszerkeztetést vár-
 nia. Októberben mondám, hogy ezt az
 időjárás - esztendőt kezdjük: mert az új
 Kalandáriomnak, a' Debretzeni Dienesi
 vásárra már, készen kell lenni: külöm-
 ben, mi, Kalandáriom-nyomatók, nyil
 nélkül is Bakot lőnénk. — Pesten,
 Dec. 27. 2818.

Hazai Dolgok és egyéb Toldalékok.

Magyar Ország.

Pest 61, Dec. 29. 1818. — Dec. 28- adikára viradóra, a' Duna, Pest és Buda között, közepén is beállott volt (két szélről, egyegy-harmadrésznyire, fészeken áll már, harmadnap-ólta); de reggelre ismét lélekzetet vévén, megindult. A' járáskeles, pihen: tsak némely vakmerők mennek hébcokban, holmi lélelvesztő ladikon által; 's az üres kocsit is, széjjel-szedve által viszik 25-50 forintért, kétharmadrésztént szakázva, a' jegen; a' középső harmadrészt pedig hajókázva 's a' jegek között hintázva (luláj). Szép dolog, hogy a' Posta-táska, habár négykézláb is, de tsak által más. Ha, tsak egy jó újjnyi havunk esne; mindjárt lenne hidunk, költség nélkül.

Karatson' első napján estve, egy érdemes Asszonyság, nevezetes Orvos-Doktornak a' felesége, Szakátsnőjával együtt, egyszerre tsak leszakadt, az első emeletbeli szoba' alpadlattjával, harmadfél öl mélységű alszobába. Az elsőnek eltört a' karja, és fejebeli megrendüléssel is küszködik, hetses Férje' szomorúságára. A' kiáltásra két gyermek egymás után beszaladván, mindenik lezuhant a' nem gyanított dűledék barlangba. A' ház nem rég' épült: 's e' szerént, ez a' szerentséltlen eset — dítseri először, a' fősvény Házbirtokost; azután a' tudatlan Építőmestert; utóljára azt, a' kinek az építtetésre kell ügyelni.

Pesten a' városi nagy theatromon, mellyen ugyan közönségesen németül jádzanak, a' múlt December' 22-dikén, magyarul és valósággal nemzeti tárgyat jádzott-el egy fő személyekből álló társaság, mellyet ekképpen adnak elő az oda való nemzeti levelék: —

A' mint előre jelentve volt, az Asszonyi Egyesületnek buzdósága által a'

könyörületességnek nagy czéljára intézetett, Zrinyi Miklós nevezete alatt, a' figyelmettségre méltó Magyar Játék a' Városi nagy Theátrumban Dec. 22-dikén szerentsésen elő adattatott. Már Zrinyinek neve és Sziget várának veszedelme minden Magyar szívet figyelmettségre gerjesztett. Nevelte azt a' játszó Társaságnak Fő Személyekből össze alkotott különössége; de főképen ebresztette a' Pesti Nemes Közönséget a' jótévőségnek magas czélja annyira, hogy a' tágos Theátrumnak minden részei tömve voltak Nézőkkel, és a' bő adakozás megmutatta, hogy a' nemes szívu Pesti-ek egész készséggel segítik az elnyomorodott ember társaikat. A' játéknak előadása olly szép készüllettel, olly pontossággal, 's a' charactereknek olly helyes eltalálásával ment végbe, hogy a' játszó személyeknek a' szép mesterségckhez való bővséges értékeket világosan megmutatta, kiváltképen Zrinyiné, Soliman, és Zrinyi, úgy a' Leányának és a' Vezéreknek szerélyeikben. A' Játékot Magyarul Körner után Tek. Szemere Pál készítette olly tiszta, olly hathatós, és ékes nyelven, melly a' Halgatókat azon óhajításra gerjesztette, hogy bár tsak ezen Tudós Szerző több illy jeles munkákkal gazdagítaná Literaturánkat! A' játéknak nevezetes kimenetele lett a' szegényekre nézve; mert a' jövedelem 6—7000 forintot meghaladt. — Mind a' Játszóknak, mind a' Játék' czéljának dítsoítésére két külömbféle verzeseteki repíttettek-le a' felső karból, mellyek közzül egygyik itt következik:

A' Jótévőség.

Aldozatúl valyon magát ki tenné?

Midőn haldokol léte a' Reménynek.

Csak a' Nemes szív tészen Félistenné

A' melly letörli könnyit a' szegénynek.

Itt a' jutalom az a' bér.

A' mit a' Nemes szív nem kér.

Ki mondta Néked? te földig alázott!
 Én könnyebbitem a' sors csapásait,
 Ki törülte le bánatidba azott
 Szemedről lelked' jajló sírásait?
 Ezt tsak a' nemes teheti
 Ki az ön hasznót megveti.

Nem jajgat, nem sír fel a' Nyomorúlt,
 Idvez légy te Nemes szív az Emberben!
 Kiben azon szent érzemény szorúlt,
 A' mi csak óhajlás itt e' por mejjben.
 „Az Emberekkel jól tenni;

„Nem több csak mint Ember lenni.
 Idvez légy Nemes — újjolag idvez légy!
 Pompás ezen czél, ditsó a' vágyásod,
 A' szánakodás' határin! ha túl mégy,
 Bé van már telve a' szent óhajlásod.
 Az Emberekkel jól tenni

Annyit tész mint ember lenni.
Erdély. Sz. Udvarhelyről.

A' M. Kurirnak egy érdemes Olvasó-
 ja, Oláfalvi Tisztelendő Szócs Mihály
 Ur, Kerületi Notárius, és a' Székely-Ud-
 varhely Városi, Kath. Tanuló Ifjúság Se-
 mináriumának Régense, midőn Papságá-
 nak 21-dik esztendejét a' Hazai Ifjúság
 tanításában, és nevelésében tölténé, hasz-
 nos életének 45-dik esztendejében, a' múlt
 Julius 30-dikán megholt. A' kinek ja-
 vokra élt, azoknak javokra is kívánván
 meghalni; mintegy öt ezer forintot érő
 vagyonját, az Ifjúság nevelésére hagyta.
 Derék Tudós Férjfi, ártatlan életű Pap,
 és jó Hazafi volt; méltó azért, hogy betses
 emlékezetét a' Magyar Kurir is fentartsa.

Ugyan onnét Dec. 30-dik napján.
*Ollyan recensio, a' millyennek lenni
 kellene mindennek.*

Már valahára Erdélyben is a' Világ'
 eleibe jöve egy ilyen Tízimű Könyv:
*Oskolai Vezér, avagy a' nevelők' s
 főként az Oskola Mesterek' számára
 való útmutatás: hozzá adattak a' Vá-
 go Gergely' és Halló Sámuel' életek
 és Oskolai vezérségek. Néhány jeles
 írók' munkáiból készítette Fartzádi
 Józsa János. Közép-Ajtai Pap. Ko-
 losszáron 1817.*

Azon nagy érdemű Pap és már mos-
 tan Tractualis Esperest, az ABCjével és
 Olvasó Könyvével. a' mellyek ez előtt
 kevéssel jelentenek meg, megmutatta
 azt, hogy tud a' gyermek' fundamento-
 mos neveléséhez — ezzel pediglen meg-
 bizonyította a' közönség aránt azon buz-
 gó indulatját, mely szerént, kivánná
 millyeneknek kellene lenni az első Tani-
 tóknak — meggyökereztetni a' gyermek-
 be a' jó erköltsöt, az értelmes tudásnak
 talpkövéit letenni — Atyámfia! a' kiki-
 nek egy Státus erköltse és nem ellen-
 ségedést, hanem szeretet és külömb-
 ségek közt is egységet lehellő Tudomán-
 nya sziveteken fcszik, szerezték meg
 a' Józsa Oskolai vezérét — olvassátok
 meg — a' hol ő hibázott jobbitsátok meg,
 a' hol fogyatkozott, potollyátok ki —
 adjatok tökéletesebb Oskolai vezéreket
 — ha czt nem tehetitek, igyekezzetek
 az ilyen munkákat az apróbb nagyobb
 Oskolákban közönséggé tenni — a' gyer-
 mekeket a' szerént nevelni és neveltetni
 — mi leszen a' jutalma? az hogy tsen-
 desen menéndetek a' Sirba azon gondo-
 latok közt, hogy az emberiség' boldogi-
 tására egy lépést ti is tettetek — 's az
 a' szerént fel nőtt erköltsös és tudós Pol-
 gárok a' ti temető halmainakra áldásokat
 hintenek — a' mellyek közt ti az elke-
 rülhetetlen enyészet után is, jól nevelt
 maradékaitokban Századokon keresztül él-
 tek — 's mi lehet ennél az életben ne-
 mesebb Tzél??? Ha kérdezitek, ezen je-
 lentést ki tette: a' felelet rá az: a' kinek
 14 krajtzár ezüst pénze volt — 's azt is
 a' haza' Oltárára örömmel feltette, bár
 használna valamit vele! nem elégsztek-
 meg vele? tudjátok meg hát hogy Kara-
 tsoni a' neve.

Tudományos Jelentés.
 Ungvár-Németi Tóth László Görög Ver-
 sei Magyar Tolmácsolattal. Pesten Tratt-
 ner János Tamás betűivel. 1818. nyol-
 tzadrétben. 170.lap.

Ezen Betses hazai jelenetnek a fel-
 lésára elég legyen azon dítséretelből fel-
 hozni némelly helyeket, mellyekkel a'
 múlt esztendő utóbbi felében több hazai
 's külföldi Ujságlevelék eltelték. A' gör-
 rög Versekről így szól a' görög nyelven
 folyó Betsi Tudós Hermesnek Augusz-
 tusban megjelent 18-dik száma, Görög-
 Magyar Literatura név alatt: „sok dí-
 tséretre, 's tiszteletre méltó ezen Tudós
 Szerző, hogy általlátván a' Görög nyelv-
 nek az Orvostudományra olly igen szük-
 séges voltát, ollyan munkát leve, melly
 őt jövődében gazdagon megjutalmazza.
 Ohajtani lehetne, hogy példája felszer-
 kenténé a' mi Nemzetünk Ifjait is, vala-
 kik magokat az Orvostudományra adják
 's a' t. A' jelenlévő Könyv áll külömbfé-
 lé nemű görög költeményekből, mellyek
 a' régi Helleneknek lelkek 's ízlések sze-
 rént íráttak, 's a' t.“ — A' Budai Né-
 met Ujság a' 67-dik szám alatt inkább
 csak a' magyar lapokat illeti, midőn ezt
 mondja: „Jelenlévő hazai költeményeit,

egy, erőbe, kimiveltségben, ízlésben,
 eredetiségben 's hazaszeretben utad-
 ló Talentomnak, ajánlja az Ujságlevelék
 Redactiója, a' nemesebb Magyar költés
 minden barátinak, 's a' t.“ — Görög 's
 Magyar Lapot összevetve egyaránt ér-
 deklendek a' Hazai 's Külföldi Tu-
 dósítások (Sz. Jakab hava 18-án) a'
 6-dik szám alatt, ezen kifejezéssel: „A'
 tárgyaló Ódákra, Epigrammákra, Idüllete-
 re, 's Epistolákra osztanak. Mindenik-
 ben egy eredeti lélek tündöklék, 's az
 olvasót kétségbe hozza, hogy Görög vagy
 Magyar Verseit betsítje e' inkább: mert
 mindenik darab hasonló versekben va-
 gyon a' két nyelven 's a' t.“

Ezen, Literaturánk egén még eddig
 a' maga nemében egyetlen egy mun-
 ka találtatik Betsben: Mayer; Po-
 sonban: Schweiger; Pesten: Eg-
 genberger, Kilian, és Kis József Könyv-
 áros Uraknál. Az ára tsinos nyomtató
 papíroson 3 forint, Hollandiai szép pa-
 píroson 3 forint 50 krajtzár Váltó Tzé-
 dulában..

Jelentés. — Abból a' telálatból, hogy a' *M. Kurirról* való tudósítást késő-
 re küldhettük el, 's e' miatt sok bizonyos Olvasóink rendelkezéseiket még meg nem
 teheték, vagy ha megtették is, nekünk azok még kezünkhöz nem érkeztek, erre
 nézve még a' mai postán újságunkat minden régi Olvasóinkhoz elküldöttük. A' jö-
 vő pénteken pedig már csak azokhoz fogjuk azt megküldeni, a' kik azeránt való
 rendelkezéseiket vagy a' postakón, vagy más módokon megtették.

Ennek alkalmatosságával tisztelt Olvasóji közül különösen az olyanokat, kik,
 pedig az ő nagy kárára, nem kis számmal találatnak, vagy leveleik, vagy íze-
 netjek által őtet a' Kurirnak küldözésére megkérték, 's hogy meg fognak érte fi-
 zetni, megígérték, de (mert azzal, hogy a' megfizetést halasztják, nem gondolok)
 ígéretjeikről egészen elfelejtkezve lenni láttatnak — különkülön mindeniket csak
 ezen pár szókrá emlékezteti az alóli: *Exhibe vocis fidem!* —

Annyit legalább könnyen megtehetne minden, hogy tudtomra adna, hogy nem
 felejtkezett-e róllam, 's a' M. Kurirnak szolgálatját tovább is rendelve, megígér-
 né, hogy alkalmatosság adván magát elő, annak egész hátra lévő bérét kezemhez
 küldeni nem fog terheltetni. —

A' M. Kurirt ily utasítás mellett lehet megtalálni Betsben: am Bergel Nro. 518.
 De ezt nem azért jelentem, hogy a' leveleket így kelljen a' Kurirhoz utasítani, mert
 ez néki sok költséget okozna, hanem csak azért, hogy ha valaki őtet meg akarja ke-
 resni, így keresse. A' hozzám jövő leveleket pedig egyenesen csak a' Fő Posta Hí-
 ratalra kívánom küldtetetni.

Eántzél Dániel.